

KNUT ELDJARN

ZEOLITTER FRA GJELLEBEKK, LIER

Ved Gjellebekk er det anlagt et stort steinbrudd i nærheten av den eldste "Drammensveien" over Lierskogen. Pukkverkveien som går fra Kjenner og under motorveien ender ved Lierskogen pukkverk. Dette steinbruddet er i drift, og det forutsetter selvsagt at man innhenter tillatelse før man besøker stedet. Det er også grunn til å advare mot ras fra veggene i bruddet.

Det er kontaktmetamorf hornfels som brytes ved Lierskogen pukkverk. Stedet ligger ca. 6-7 m fra nærmeste granitt-kontakt og de opprinnelige sedimentene er sterkt omvandlet. For det meste ses finkornet hornfels med varierende kalkinnhold (mørke og lyse lag), men enkelte steder ses lag med grovkrystallinske kalk-silikater for det meste Wollastonitt og Vesuvian. I disse lagene finnes også hulrom med Apofyllitt, kalkspat og en rekke zeolitter. Denne zeolittmineraliseringen er tydelig yngre enn kalksilikatene og kan muligens være dannet ved omvandling av Wollastonitt. Forekomsten har mange likhetspunkter med Sata-skjerpet ved Konnerudkollen. (V. M. Goldschmidt: Die Kontaktmetamorphose im Kristianiagebiet).

Zeolitt-paragensen.

Zeolittene danner en mineralgruppe som kjemisk står nær feltspatene. De fleste er Na eller Ca- Al-silikater med relativt løst bundet krystall-vann. Zeolittene forekommer hyppig på hulrom i lavabergarter, på druserom i krystallinske skifer-bergarter av forskjellige slag og som yngste mineraldannelse på mange mineralganger (feks. Kongsberg). Zeolittene gjenkjennes ved de typiske forekomstene, ved evnen til å avgi vann, ved oppvarming og ved reaksjonen med saltsyre som nedbryter disse mineralene under dannelse av kolloidalt SiO₂. De enkelte mineralene i zeolittgruppen identifiseres lettest med utgangspunkt i krystallform og spaltbarhet, men ofte må man gripe til spesialundersøkelser (f. eks. Rtg-diffraksjon) for å bestemme den nøyaktige sammensetning. Zeolittene forekommer ofte sammen med kalkspat og Apofyllitt. Denne kombinasjonen ses hyppig ved Gjellebekk. Sjeldnere finnes de sammen med kalksilikatet Thaumassitt. Følgende zeolitter er funnet i Lierskogen:

<u>Pukkverk:</u> Stilbitt - xx opp til 3,5 cm	Heulanditt - xx opp til 6 mm
Natrolitt - xx opp til 2,5 cm	Chabazitt - xx opp til 5 mm
Mesolitt - tynne nåler opp til 2 cm	Thomsonitt - xx opp til 2 mm
Skolesitt - xx opp til 2,5 cm	

Sammen med disse zeolittene ses ofte: Apofyllitt - xx opp til 1 cm
Thaumassitt - fibrige masser
Kalkspat og svovelkis i små mengder.

Denne forekomsten viser et riktig utvalg av forskjellige zeolitter til dels i gode krystaller. Den er trolig å regne blant landets beste zeolittforekomster. Også forekomsten av Thaumassitt er bemerkelsesverdig i og med at dette mineralet er relativt sjeldent i Norge (Sulitjelma og Lom).

Identiteten til zeolittene fra Lierskogen pukkverk er bekreftet ved Rtg-diffraksjonsanalyse utført av Gunnar Raade ved Geologisk museum. Forekomsten er nøyere beskrevet i interne notater for Geologisk museum 43/44.

NORSK STEIN-HOBBY

POSTBOKS 3702, GAMLEBYEN, OSLO

Vi leverer det nødvendige tilbehør til den nye steinslipe-hobby som nu har gjort sitt inntog i Norge:

Slipepulver	Poleringsmidler
Slipesteiner	Diamantsagblader
Vannfast slipepapir	Maskiner
(også lerrets rondeller)	Agater (råstein)
Filtskiver	Doppevoks o. s. v.

Vår diplomgemolog er behjelpelig med veiledning av både slipeteknisk art såvel som gemologiske spørsmål.